

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการหัก ญ ที่จ่ายของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 40 (1) (2) ซึ่งทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้ทฤษฎีที่จะใช้เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี และแนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการเปลี่ยนแปลง และใช้กฎหมายประมวลรัษฎากรว่าด้วยภาษีหัก ญ ที่จ่าย ซึ่งจะนำหลักของทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ ดังนี้

ก. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี(Technology adoption)

การยอมรับเทคโนโลยี Rogers (1971 อ้างถึงในสุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2545) เสนอว่า กระบวนการยอมรับนวัตกรรม (Adoption Process) นั้น ประกอบไปด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นแรก คือขั้นตระหนัก (Awareness Stage) เป็นการเริ่มต้นที่บุคคลรับรู้ถึงแนวคิดใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ แต่ยังไม่มีความรู้ซึ่งเกี่ยวกับเนื้อหารายละเอียดต่างๆ

ขั้นที่สอง คือขั้นสนใจ (Interest Stage) เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่

ขั้นที่สาม คือขั้นประเมิน (Evaluation Stage) เมื่อบุคคลได้รับรายละเอียดในนวัตกรรมนั้นๆจนถึงระดับหนึ่ง ก็มักจะทำการประเมินโดยการเปรียบเทียบกับประสบการณ์หรือความรู้ของตนว่า นวัตกรรมนี้เมื่อนำไปใช้จะให้ประโยชน์เพิ่มขึ้นหรือไม่ ถ้าบุคคลรู้สึกว่ามีประโยชน์ก็จะลงมือทดลองในขั้นต่อไป

ขั้นที่สี่ คือขั้นทดลอง (Trial Stage) เป็นขั้นที่บุคคลได้ลงมือทดลองทำดูเพียงบางส่วน เมื่อได้ผลดีจึงจะขยายปริมาณมากขึ้น

ขั้นที่ห้า คือขั้นยอมรับ (Adoption Stage) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับนวัตกรรมมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่และถาวรต่อไป

อย่างไรก็ตามกระบวนการยอมรับนวัตกรรมนี้มีข้อบกพร่องหลายประการ อย่างเช่น กระบวนการนี้มักจบลงด้วยการตัดสินใจยอมรับ ซึ่งในความเป็นจริงอาจไม่มีการยอมรับก็ได้และขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนนั้นอาจไม่เกิดขึ้นตามลำดับ หรืออาจมีการข้ามบางขั้นตอนไปได้ ด้วยเหตุนี้ Rogers (1971 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2545) จึงได้เสนอคำใหม่ที่มีความเหมาะสมกว่า กระบวนการยอมรับนวัตกรรม คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (innovation – decision process) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นแรก คือ ขั้นความรู้สึกรู้ (Knowledge Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งความรู้แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ ความรู้ว่ามีนวัตกรรมนั้นอยู่ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรมนั้น และความรู้เกี่ยวกับหลักการที่อยู่เบื้องหลังนวัตกรรม

ขั้นที่สอง คือ ขั้นจูงใจ (Persuasion Stage) เป็นขั้นที่บุคคลเกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น หลังจากได้ศึกษาหาความรู้แล้ว

ขั้นที่สาม คือ ขั้นตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นการตัดสินใจระหว่างทางเลือก 2 ทาง คือ ยอมรับหรือไม่ยอมรับที่จะทดลอง

ขั้นที่สี่ คือ ขั้นยืนยัน (Confirmation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเพื่อยืนยันผลการตัดสินใจ หากพบข้อขัดแย้งบางอย่าง อาจทำให้เปลี่ยนความตั้งใจจากเดิมที่เคยยอมรับมาเป็นไม่ยอมรับหรือจากการไม่ยอมรับเป็นยอมรับได้

เมื่อผ่านกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมแล้ว จะทำให้เกิดบุคคลชั้น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ยอมรับกับกลุ่มไม่ยอมรับ อย่างไรก็ตามผู้ที่ตัดสินใจยอมรับอาจเปลี่ยนใจไม่ยอมรับในภายหลังได้และผู้ที่ไม่ยอมรับก็อาจเปลี่ยนใจมายอมรับได้เช่นกัน

ข. แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์กร

แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง (คุณหญิงภรณี มหานนท์, 2529) แนวความคิดปัจจุบันว่า รัฐกิจเป็นระบบเปิด (open system) ซึ่งมีปฏิริยาเคลื่อนไหว (dynamic interaction) กับสภาพแวดล้อม รัฐกิจประกอบด้วยองค์การของรัฐจำนวนหนึ่งซึ่งปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม เอกสารขององค์การ สหประชาชาติก็ระบุว่า การปฏิบัติงานขององค์การของรัฐจะถูกยกระดับให้ดีขึ้นได้ ถ้าการบริหารรัฐกิจจะยึด “ทฤษฎีสถานการณ์” (Contingency Theory) คือ แนวความคิดที่ว่า การปฏิบัติงานขององค์การ พฤติกรรม และประสิทธิผลขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์การ

เห็นว่า การพัฒนาองค์การเป็นการสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สลับซับซ้อน ซึ่งมุ่งใช้เปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และโครงสร้างองค์การ เพื่อให้องค์กรสามารถปรับปรุงตัวเองให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีผู้รับบริการ และสิ่งท้าทายใหม่ๆ รวมตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรนั้นๆ เอง

ตามแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ เป็นแผนที่จะปฏิบัติระบบราชการในลักษณะขององค์กรวม หมายถึงปฏิรูปไปพร้อมกันทุกด้าน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นกลไกการบริหารและจัดการประเทศให้สามารถแข่งขันในระดับโลกได้ โดยได้กำหนดแนวทางไว้ประการหนึ่งคือการพัฒนาระบบข้อมูล และเทคโนโลยีภาครัฐที่สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการคือพัฒนาให้มีระบบสารสนเทศของหน่วยงานกลางภาครัฐที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน และเป็นระบบที่เปิดให้หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชนเข้าถึงได้สะดวก ตลอดจนมีการทำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของภาครัฐและการให้บริการแก่ประชาชน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์การ จึงนำไปสู่การปรับปรุงทั้งระบบในทุกส่วนประกอบย่อยขององค์การ โดยรูปแบบการปรับเปลี่ยนองค์การ โดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างระบบงาน เทคโนโลยี วัฒนธรรม และกำลังคน โดยเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า องค์กรย่อมต้องปรับปรุงวิธีการทำงาน ระบบการตัดสินใจ องค์ความรู้และวิทยาการใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือ พัฒนากำลังคนให้สามารถทำงานรวดเร็วทันกับความต้องการของผู้รับบริการ ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงวิธีการทำบัตรประชาชนโดยใช้เครื่องมือที่ทันสมัยของกรมการปกครอง การปรับปรุงระบบการนำเข้าและส่งออกสินค้าด้วยการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกรมศุลกากร เป็นต้น นอกจากนี้การจัดระบบเครือข่ายแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ จะทำให้การทำงานและการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวดเร็วแม่นยำขึ้น ซึ่งจะทำให้องค์กรบริหารงานได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

จากทิศทางของระบบเศรษฐกิจโลกที่กำลังดำเนินไปสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจข้อมูลข่าวสารและเอกสารแบบ digital กรมสรรพากรมีความจำเป็นต้องปรับทิศทางด้านเทคโนโลยีให้ดำเนินไปในทิศทางที่สอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจของโลก เรียกว่าโครงการ e-Revenue หรือ e-Service ในการพัฒนากรมสรรพากรให้เป็น e-Revenue นั้น ได้มุ่งเน้นทางด้าน การนำระบบไอทีมาใช้ในการบริหารจัดการเก็บให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งทางด้าน การนำระบบไอทีมาใช้เพื่อบริการประชาชนและผู้เสียภาษี เพื่อผลิตบริการของกรมสรรพากรผ่านเครือข่าย electronic ก้าวไปสู่ระบบ one stop service หรือ end to end

ทิศทางด้านเทคโนโลยีตามที่กล่าวข้างต้น ข้าราชการของกรมสรรพากรต้องเตรียมตัวยอมรับและรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในภาคธุรกิจ เพื่อสิ่งเหล่านี้ถ้ากรมสรรพากรไม่เตรียมตัวดำเนินการตั้งแต่วันนี้ จะถูกกำหนดหรือเรียกกร้องจากผู้เสียภาษีในวันข้างหน้า

การพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นนโยบายสำคัญอันดับต้นๆ ที่กรมสรรพากรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อความพึงพอใจสูงสุดของผู้เสียภาษี แนวคิดหลากหลายที่ก้าวหน้าที่สุด ได้ถูกนำมาทดลองศึกษาเพื่อประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ค. การวิเคราะห์ต้นทุนส่วนเพิ่มและรายรับส่วนเพิ่ม

นราทิพย์ ชุตินวงศ์ (2544) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ต้นทุนส่วนเพิ่มและรายรับส่วนเพิ่มว่า ในการเข้าดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับหน่วยธุรกิจจะมีทั้งด้านค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นและรายรับที่เพิ่มสูงขึ้น หน่วยธุรกิจจะต้องสามารถระบุได้ว่าอะไรบ้างที่เป็นรายรับส่วนเพิ่มและต้นทุนส่วนเพิ่มของหน่วยธุรกิจจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้สามารถทำการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

ต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Costs)

ต้นทุนส่วนเพิ่มในการดำเนินกิจกรรมใดคือต้นทุนต่างๆ ที่เกิดจากการเข้าดำเนินกิจกรรมนั้น เป็นต้นทุนทั้งหมดที่เพิ่มขึ้นจากต้นทุนจำนวนเดิม ต้นทุนส่วนเพิ่มอาจมีได้ทั้งส่วนที่เป็นต้นทุนคงที่และส่วนที่เป็นต้นทุนผันแปร เนื่องจากกิจกรรมที่หน่วยธุรกิจกำลังเผชิญกับการตัดสินใจนั้น หน่วยธุรกิจอาจจำเป็นต้องซื้อทั้งเครื่องจักรเครื่องมือเพิ่มเติมนอกเหนือจากการว่าจ้างแรงงานและซื้อวัตถุดิบเพิ่ม ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เรากล่าวถึงในที่นี้จะไม่ใช่สิ่งเดียวกับต้นทุน

ไปจากการดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ ปริมาณการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปในกรณีนี้อาจเท่ากับ 100 หน่วย หรือ 100,000 หน่วย หรืออาจไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการผลิตไปจากเดิมเลยก็ได้ เช่น กรณีของการตัดสินใจว่าจะนำเทคนิคใหม่เข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าจำนวนเดิมหรือไม่

หน่วยธุรกิจจะต้องรวมต้นทุนทุกชนิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเข้าดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ เข้าไว้ในต้นทุนส่วนเพิ่มให้ครบถ้วน แต่ในขณะเดียวกันปัจจัยการผลิตที่ถูกทิ้งอยู่เฉยๆ ในการผลิตแต่เดิม แม้จะได้นำมาใช้ร่วมด้วยในกิจกรรมที่กำลังพิจารณาอยู่ก็ถือได้ว่าไม่ก่อให้เกิดต้นทุนส่วนเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ต้นทุนของปัจจัยเหล่านี้เป็นต้นทุนจม (sunk costs) กล่าวอีกนัยหนึ่งเฉพาะปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่มีต้นทุนค่าเสียโอกาสเท่านั้นจึงจะก่อให้เกิดมีต้นทุนส่วนเพิ่มขึ้น ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ นี้ อาจเรียกในอีกชื่อหนึ่งได้ว่า ต้นทุนที่เกี่ยวข้อง (relevant costs) ในขณะที่ต้นทุนที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการดำเนินกิจกรรม หรือจะเกิดขึ้นในอนาคตแต่ไม่ได้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว อาจเรียกได้ว่า ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้อง (irrelevant costs)

ประเภทของต้นทุน

สามารถแบ่งแยกต้นทุนส่วนเพิ่มออกได้เป็นสามกลุ่มใหญ่ๆ (ดังตารางที่ 2.1) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. ต้นทุนแจ้งชัดในปัจจุบัน (Present-Period Explicit Costs) ได้แก่ ต้นทุนทุกชนิดที่ได้จ่ายออกไปจริงในช่วงเวลาที่ทำการตัดสินใจและเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นผลจากการตัดสินใจนั้นๆ เท่านั้น อาทิ ค่าจ้างแรงงาน และค่าวัสดุที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนค่าใช้จ่ายทางอ้อม เช่น ค่าน้ำค่าไฟที่เพิ่มสูงขึ้นจากการตัดสินใจดังกล่าว และแม้กระทั่งค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องจักร เครื่องมือเพิ่มเติม ถ้าเป็นเครื่องจักรเครื่องมือที่จำเป็นต่อกิจกรรมที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ ก็จะต้องรวมไว้ในต้นทุนประเภทนี้ด้วยทั้งจำนวน แม้ว่าเครื่องจักรเครื่องมือดังกล่าวจะมีอายุใช้งานที่ยาวนานก็ตาม

ข. ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Costs) เป็นต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในกรณีที่กิจกรรมที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทาง อาทิ การนำวัสดุดิบในสต็อกมาใช้ผลิตสินค้าของหน่วยธุรกิจย่อมไม่ก่อให้เกิดต้นทุนแจ้งชัดในปัจจุบัน เพราะไม่ได้มีการจ่ายค่าซื้อวัตถุดิบนั้น แต่จะปรากฏมีต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการที่หน่วยธุรกิจไม่สามารถนำวัตถุดิบไปผลิตสินค้าอื่นได้

ค. **ต้นทุนในอนาคต (Future Costs)** ต้นทุนในอนาคตที่จะนำมารวมไว้ในต้นทุนส่วนเพิ่มที่ใช้ในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมหนึ่ง ๆ ของหน่วยธุรกิจจะรวมต้นทุนในอนาคตทั้งหมดไว้ว่าจะอยู่ในรูปต้นทุนที่แท้จริงหรือต้นทุนเสียโอกาสที่หน่วยธุรกิจคาดว่าจะเกิดขึ้นหรือมีโอกาสจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นๆ โดยหน่วยธุรกิจจะต้องคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของต้นทุนจำนวนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและนำมารวมไว้ในต้นทุนที่จะใช้ในการตัดสินใจในปัจจุบันด้วย และถ้ามีเรื่องของการกระจายออกมาในรูปของมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่คาดคะเนได้

ตารางที่ 2.1 ต้นทุนเพื่อการตัดสินใจแยกตามประเภทต้นทุน

ต้นทุนที่เกี่ยวข้อง	ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้อง	
	ต้นทุนผูกมัด ^๑	ต้นทุนจม ^๒
ต้นทุนส่วนเพิ่ม ต้นทุนส่วนเพิ่มในปัจจุบัน : <ul style="list-style-type: none"> ● ต้นทุนผันแปร <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้นทุนแรงงานทางตรง 2. ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 3. ต้นทุนทางอ้อมผันแปร ● ต้นทุนคงที่ <ol style="list-style-type: none"> 4. ค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องจักรเครื่องมือใหม่ 5. ค่าใช้จ่ายในการจ้างบุคลากรใหม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 6. ค่าจ้างผู้จัดการ 7. เงินชำระหนี้เงินกู้ 8. ต้นทุนค่าเช่า 9. ค่าจ้างแรงงานตามสัญญาที่มีอยู่เดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าใช้จ่ายซื้อสินทรัพย์ต่างๆ รวมถึงที่ดิน สิ่งก่อสร้าง โรงงาน และเครื่องจักร เครื่องมือ รวมตลอดถึงค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินที่ได้ซื้อไว้แล้ว - ค่าใช้จ่ายทุกชนิดที่จำเป็นต้องจ่าย ไม่ว่าจะการตัดสินใจที่กำลังพิจารณาอยู่จะเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม - ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จ่ายล่วงหน้าและไม่สามารถหารายได้มาชดเชยได้
ต้นทุนค่าเสียโอกาส : ส่วนของรายได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในทางที่ดีที่สุดในอื่นที่ไม่ได้รับ ต้นทุนส่วนเพิ่มในอนาคต : EPV ของค่าใช้จ่ายในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นๆ		

^๑ ต้นทุนในอนาคต ^๒ ต้นทุนในอดีต

รายได้ส่วนเพิ่ม (Incremental Revenue)

รายได้ส่วนเพิ่มในกิจกรรมใด ก็คือ รายรับต่างๆ ที่เป็นผลจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งรายรับส่วนเพิ่มอาจแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ ทำนองเดียวกับต้นทุนส่วนเพิ่ม คือ รายรับแจ้งชัดในปัจจุบัน (present period explicit revenues) อันหมายถึง รายรับทุกชนิดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการตัดสินใจและเป็นรายรับที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ รายรับค่าได้โอกาส (opportunity revenue) อันหมายถึงต้นทุนที่หน่วยธุรกิจสามารถหลีกเลี่ยงได้เมื่อได้มีการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมหนึ่งๆ และรายรับในอนาคต (future revenue) อันหมายถึงรายรับที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากการตัดสินใจในปัจจุบันในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มนักวิชาการ กรมสรรพากร (2544) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรว่า การหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายเป็นวิธีการเสียภาษีวิธีหนึ่งของผู้มีเงินได้ โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้ในบางกรณี ทำหน้าที่คำนวณ หักเงินซึ่งตนมีหน้าที่จ่ายให้แก่ผู้รับเงิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้วนำเงินนั้นส่งแก่รัฐบาล เงินที่ได้หักและนำส่งดังกล่าวถือเป็นเครดิตภาษีในการเสียภาษีของผู้รับเงิน เมื่อถึงกำหนดเวลายื่นรายการเสียภาษี ถ้ากรณีใดไม่มีกฎหมายกำหนดให้หักภาษี ผู้จ่ายเงินได้ก็ไม่ต้องหักภาษีแต่อย่างใด

การหักภาษี ณ ที่จ่าย จากเงินเดือน ค่าจ้าง ตามมาตรา 50(1) ของพระราชการ

ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ได้แก่ หน่วยราชการ ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมิน

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างของหน่วยราชการ

ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย มีหน้าที่ปฏิบัติดังนี้

1. มีและใช้เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ตามที่กรมสรรพากรกำหนด โดยให้กรอกเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรของหน่วยราชการ และของผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ในแบบยื่นรายการภาษีหัก ณ ที่จ่าย และหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย

2. หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ทุกคราวในทันทีที่มีการจ่ายเงินได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดให้ถูกต้องครบถ้วน

3. ออกหนังสือรับรองภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ตามแบบที่อธิบดีกำหนดแสดงรายการเงินได้พึงประเมินที่จ่าย และภาษีหัก ณ ที่จ่าย ที่ได้หักไว้แล้วในปีภาษี ให้แก่ผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 2 ฉบับ มีข้อความตรงกันภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด คือภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ของปีถัดจากปีภาษี กรณีผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ทำงานจนถึงสิ้นปีหรือภายใน 1 เดือน นับแต่วันที่ผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายออกจากงานในระหว่างปีภาษี

4. ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในท้องที่ที่มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย มีสำนักงานตั้งอยู่ ซึ่งได้มีการจ่ายเงิน

กรณีที่หน่วยราชการไม่ได้เบิกจ่ายเงินให้ผู้มีเงินได้โดยตรงจากคลังจังหวัดหรืออำเภอ ยื่น ภ.ง.ด.1 พร้อมทั้งนำส่งเงินภาษีภายใน 7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงิน

- ยื่น ภ.ง.ด.1 ก สรุปรายการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) (2) ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกๆ ปี

กรณีที่หน่วยราชการมีการตั้งฎีกาเบิกเงินจากคลังจังหวัดหรือคลังอำเภอ

- ยื่นแบบฎีกา เงินงบประมาณ (แบบ 4101) และใบแนบ (แบบ 4113) วางฎีกาจากคลัง โดยเบิกหักผลส่ง เงินภาษีแต่ละเดือน ภายในวันที่ 13 ของแต่ละเดือน

- ยื่น ภ.ง.ด.1 ก พิเศษ สรุปรายการจ่ายเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) (2) ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ซึ่งเจ้าหน้าที่การเงินของแต่ละหน่วยงานต้องดำเนินการเกี่ยวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยเริ่มต้นตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึง เดือนธันวาคม โดยในแต่ละปีสรุปขั้นตอนดังนี้

สรุป ขั้นตอนการหักภาษี ณ ที่จ่ายของส่วนราชการ

(กรณีมีการตั้งฎีกาเบิกเงินจากคลัง)

เดือนมกราคม 2546

คำนวณการหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50(1)

ในระหว่างปี

กรณีเงินได้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

กรณีเงินได้มีการเปลี่ยนแปลง

ภายในวันที่ 13 ของ

เบิกหักผลส่งตัวภาษีเข้าคลัง

ทุกเดือน

ธันวาคม 2546

จัดทำ ภ.ง.ด.1 ก พิเศษ	พิมพ์หนังสือรับรองหัก ณ ที่จ่าย
--------------------------	------------------------------------

จัดทำ ภ.ง.ด.1 ก พิเศษ	พิมพ์หนังสือรับรองหัก ณ ที่จ่าย
--------------------------	------------------------------------

ซึ่งการคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่ายของส่วนราชการตามมาตรา 40 (1) (2) สรุปวิธีการคำนวณได้ดังต่อไปนี้

การคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย

ประเภทเงินได้พึงประเมิน	การคำนวณภาษีหัก ณ ที่จ่าย
<p>เงินได้ตามมาตรา 40 (1) (2) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินเดือน ค่าจ้าง - ค่าตอบแทนผู้บริหารและสมาชิกสภา - เงินเพิ่มต่าง ๆ - ค่าป่วยการประจำตำแหน่ง <p>เงินได้ที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เบี้ยประชุมกรรมการ - ค่าเช่าบ้านที่จ่ายแทนให้ - เงินช่วยการศึกษาบุตร - เงินช่วยเหลือบุตร - เงินค่าเบี้ยกันดาร เงินยืมชีพ - บำนาญพิเศษ บำเหน็จพิเศษ - บำนาญตกทอด บำเหน็จตกทอด - รางวัลเพื่อการศึกษาหรือค้นคว้าในวิทยาการ - มูลค่าของเครื่องแบบลูกจ้างไม่เกินคนละ 2 ชุด และเสื้อนอก 1 ตัว ต่อปี 	<ol style="list-style-type: none"> (1) นำเงินได้พึงประเมินที่จะต้องจ่ายเป็นงวด (2) คูณ จำนวนครวที่จ่าย (3) ผลลัพธ์ คือจำนวนเงินได้เสมือนหนึ่งว่าได้จ่ายทั้งปี (4) หัก ค่าใช้จ่ายตามอัตราที่กฎหมายกำหนด (5) คงเหลือ เงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย (6) หัก ค่าลดหย่อนต่าง ๆ (ให้ผู้มีเงินได้แจ้งตามแบบ ล.ย.01) (7) คงเหลือ เงินได้สุทธิ (ยกเว้น 80,000 บาทแรก) (8) คำนวณภาษีตามอัตราภาษี (9) หาร จำนวนครวที่จ่าย
<p>เงินได้ตามมาตรา 40 (1) (2) ซึ่งเป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินบำเหน็จพนักงาน ลูกจ้าง 	<p>เงินได้ที่จ่ายหัก ค่าใช้จ่าย</p> <p>ส่วนแรก = 7,000 บาท คูณด้วยจำนวนปีที่ทำงาน</p> <p>ส่วนที่ 2 = 50 % ของเงินที่เหลือจากหักค่าใช้จ่ายส่วนแรก</p> <p>เหลือเท่าใดให้คำนวณภาษีตามอัตราภาษี (ไม่ยกเว้น 80,000 บาท)</p>

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพากร นาคะมิว (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรค โดยของระบบการควบคุมดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด เป็นรายงานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร ในทีมงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีอากร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และทัศนคติของผู้เสียภาษีเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไข วิธีการศึกษา รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด จำนวน 30 ราย และผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบกำกับดูแลจำนวน 555 ราย วิเคราะห์และนำเสนอในรูปตารางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่เป็นที่น่าสนใจ เจ้าหน้าที่ที่มีความเห็นว่าคุณปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ ความร่วมมือกันปฏิบัติงานของทีมกำกับดูแลความพร้อมและความเข้าใจในหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ดี เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบใหม่ดีกว่าแบบเดิม ด้านผู้ประกอบการส่วนใหญ่ดำเนินการด้านภาษี โดยจ้างสำนักงานบัญชีเป็นผู้จัดทำ ทำให้เกิดปัญหาด้านเอกสาร สำหรับการเปลี่ยนระบบงานเดิมเป็นแบบใหม่ ผู้ประกอบการเห็นว่า เป็นผลดีกับกิจการ

จิราวุธ โล่ห์พานิช (2546) ได้ทำการศึกษาถึง ผลกระทบของการหักภาษี ณ ที่จ่าย ของนิติบุคคลต่อการจัดเก็บภาษีอากร กรณีของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่ายของนิติบุคคล ของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) เพื่อศึกษาผลกระทบของภาษีหัก ณ ที่จ่ายของนิติบุคคลที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีอากร ของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย ของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้ประกอบการนิติบุคคล จำนวน 325 ราย และในส่วนของเจ้าหน้าที่สรรพากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย จำนวน 43 ราย โดยใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่าการจัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่าย มีผลดี เนื่องจากบรรเทาภาระภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายเนื่องจากยุ่งยากซับซ้อน เข้าใจยาก ในด้านเจ้าหน้าที่สรรพากรนั้น มีความรู้ไม่เพียงพอในการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการซึ่งทางกรมสรรพากร ได้ทำแนวทางแก้ไขปัญหาทั้งด้านผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ โดยเปิดอบรมสัมมนา อย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะได้มีแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน